

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาพยนตร์ไทยกับการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ (Film and Identity : A Social Construction of Southern Thailand)
ชื่อผู้เขียน	นิลณี หนูพินิจ (Miss Nilinee Noopinit)
แผนกวิชา/คณะ	คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ภาพยนตร์ไทยกับการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งวิเคราะห์ตัวบทภาพยนตร์ (textual analysis) และผู้รับสาร (audience analysis) กล่าวคือ วิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่อง “เพื่อนสนิท” ที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ผ่านมุมมองของคนนอกพื้นที่ และภาพยนตร์เรื่อง “ครูแก แรงรัก แรงอาถรรพ์” ที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ผ่านมุมมองของคนในพื้นที่ และสัมภาษณ์เจาะลึก (depth interview) ผู้รับสารชาวใต้ โดยใช้ทฤษฎีการสื่อสารกับการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) แนวคิดการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ (Film Narration) และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ในภาพยนตร์ไทย
2. เพื่อศึกษาถึงการถอดรหัสความหมายของผู้รับสารชาวใต้เกี่ยวกับอัตลักษณ์

ชุมชนภาคใต้ในภาพยนตร์ไทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเข้ารหัสความเป็นจริงเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ของภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้แบบทวิลักษณ์ ที่นำเสนอทั้งแง่บวกและลบ ในขณะที่กลวิธีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ของภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาพยนตร์เรื่อง “เพื่อนสนิท” ที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้จากสายตาคนนอกพื้นที่ ใช้การสร้างความสัมพันธ์แบบขั้วตรงข้าม (binary

opposition) เพื่อเปรียบเทียบภาคใต้กับเมือง และการสร้างภาพสรุปเหมารวม (stereotyping) ทางด้านลักษณะทางกายภาพและบุคลิกลักษณะให้แก่คนภาคใต้ ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง “ครูแก แรงรัก แรงอาถรรพ์” ที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้จากสายตาคนในพื้นที่ ใช้กลวิธีการวิจารณ์ตนเอง (self-criticism) เพื่อให้เห็นอัตลักษณ์หลากหลายด้านของคนภาคใต้

2. ผู้รับสารถอดรหัสความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาพยนตร์เรื่อง “ครูแก แรงรัก แรงอาถรรพ์” ผู้รับสารชาวใต้มีการยอมรับความหมายและต่อรองความหมายมากกว่าการปฏิเสธความหมาย ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง “เพื่อนสนิท” ผู้รับสารชาวใต้มีการต่อรองความหมายและปฏิเสธความหมายมากกว่าการยอมรับความหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการผลิตภาพยนตร์ที่ประกอบสร้างจากมุมมองของคนที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน